סיפורו של מקום הדלקת המשואות וקביעת

שבת נקרא את פרשת החודש המדברת על קידוש החודש וקביעת המולד על פי הלבנה. שחזור מהלך השאת המשואות בראש חודש וניסיונות לזיהוי האתרים הקשורים בו העסיקו חוקרים שונים מאז אמצע המאה ה־19. במהלך השנים האחרונות הציעו חוקרים שונים מסלולי השאת משואות באזורים שמירושלים וצפונה המתבססים על ניתוח המקורות וניסיון לקשר אותם עם אתרים היסטוריים וארכיאולוגיים שונים.

על הסיבות להשאת המשואות אנו קוראים במשנה, במסכת ראש השנה: "על ששה חדשים השלוחין יוצאין על ניסן מפני הפסח, על אב מפני התענית, על אלול מפני ראש השנה, על תשרי מפני תקנת המועדות, על כסלו מפני חנוכה, ועל אדר מפני הפורים וכשהיה בית המקדש קיים יוצאין אף על אייר מפני פסח קטן" (ראש השנה א ג).

הבעיה המרכזית נובעת מהיות החודש העברי מלא (30 יום) או חסר (29 יום), ואי הוודאות מתי חל חודש מלא או חסר. ישנו הבדל בתוואי השאת המשואות בין המשנה לתוספתא. במשנה אנו מוצאים תוואי הדרך העובר דרך כמה ראשי הרים: "ומאין היו משיאין משואות? **מהר המשחה** ל**סרטבא** ומסרטבא ל**גרופינא** ומגרופינא ל**חוורן** ומחוורן ל**בית בלתין** ומבית בלתין לא זזו משם אלא מוליך ומביא ומעלה ומוריד עד שהיה רואה כל הגולה לפניו כמדורת האש" (שם ב ד). התוספתא לעומת זאת מזכירה מקומות נוספים – "בראשונה היו משיאין משואות בראשי ההרים הגבוהים ב**הר המשחה** ב**סרטבא** ב**גרופינא** ב**תבור** ב**חוורן** ב**בית בילתי** ר' שמעון בן אלעזר אומר אף בהרים ו**תבור גרור** ו**חברותיה**..." (תוספתא, ראש שנה ה' י"ז [מהדורת ליברמן]). בעקבות המריבות הרבות בימי בית שני עם השומרונים (הכותים) ביטלו את המנהג והחל המנהג של שליחת שליחים. "בראשונה היו משיאין משואות משקלקלו ה**כותים** התקינו שיהו שלוחין יוצאין" (משנה, ראש השנה ב ב).

מבט להתיישבות

יישובים בקונס

שבוע שעבר סיפרנו כאן על יגאל אלון ז"ל, והזכרנו את תוכניתו המדינית לנסיגה עמוקה ביו"ש. את ההתנגדות העזה ביותר לתוכנית אלון עם הופעתה, הובילו, למגינת ליבו של אלון, חבריו לתנועת הקיבוץ־המאוחד. "במלחמת השחרור יגאל היה האיש שחינך את הפלמ"ח שעקב אכילס של מדינת ישראל זה המשולש, והמשולש זה לא רק ג'נין, טול־כרם ושכם, אלא כל הגדה המערבית" – קרא במרי ליבו חברו האישי של אלון מהפלמ"ח, בני מהרשק, בישיבת מרכז הקיבוץ המאוחד בכ' אב תשכ"ז, 14 באוגוסט 1967 – "זה לא היה בשבילנו חדש שבגדה המערבית נמצאים ערבים. בכל זאת חינכנו את עצמנו יום יום, את הילדים, את הנוער ואת עצמנו, ושיננו לעצמנו: שלמות הארץ. פתאום יכולה להופיע מתוכנו הצעה: מדינונת ערבית נוספת על ידנו. ואני חשבתי שיגאל נאמן לאיזה דבר שכתבנו ב"יזכור" של הפלמ"ח: בכל מקום שניגר דמם, שוב נשוב. אתה לא צריך לשוב – שבנו כבר".

וחבר אישי אחר, משה טבנקין, אחיו של יוספל'ה מהפלמ"ח ובנו של המנהיג האגדי של הקיבוץ־המאוחד יצחק טבנקין, אומר באותה ישיבה: "יגאל יגיד שזאת היא וריאציה לשלמות הארץ. לי יש הרהורים קשים על חלק מן הווריאציות שבה... ליישב רצועה של 10 ק"מ דווקא למטה בעמק, ויש סיכוי שעל ההרים, למעלה, תהיה אוטונומיה ערבית". והם לא היו היחידים.

גם התמיכה בהתיישבות בחברון היתה בקונסנזוס כללי בציבור. קצת קשה להאמין, אבל הראשון שדיבר על חידוש ההתיישבות בעיר עוד בסערת מלחמת ששת הימים, היה ראש הממשלה הראשון דוד בן־גוריון. בישיבת מזכירות רפ"י ביום הרביעי ללחימה, בכט' באייר תשכ"ז, 8 ביוני 1967, היתווה בן־גוריון את היעדים הרצויים מבחינתו: "דבר ראשון – להקים יישוב בירושלים. יישוב יהודי גדול. לשכן מיד הרובע היהודי. אם יש בתים ריקים ערביים – גם שם נכניס יהודים. כן גם לגבי חברון. בימינו השמידו כל היהדות שבה. אני בטוח שברוח השוררת עתה בישראל יילכו לשם".

בחול המועד פסח תשכ"ח, יום אחרי ההתיישבות בחברון, התכנס מרכז הקיבוץ־המאוחד, תנועתו של יגאל אלון, בקיבוץ מעוז־חיים. בהחלטה שהתקבלה שם נאמר גם המשפט הבא: "המרכז שולח ברכתו לראשוני השבים לעיר חברון,

הצעות לזיהוי האתרים הנזכרים במשנה ובתוספתא

לגבי **הר המשחה** – ישנה תמימות דעים בין כל החוקרים הסבורים כי זהו הר הזיתים. לגבי ה**סרטבה** – ישנן מספר דעות. אחת מהן שמדובר בקרן הסרטבה הנמצאת בואכה בקעת הירדן, דעה אחרת מזהה את המקום עם אלכסנדריון, מבצר קדום שחוקרים רבים סבורים כי נבנה על־ידי אלכסנדר ינאי על הר גבוה בדרום מזרח השומרון, מעל לבקעת הירדן. ויש מהחוקרים שסבורים כי הסרטבה נמצאת בכלל בעבר הירדן המזרחי בעיר צור, בירת בית טוביה (המזוהה כיום עם ערק אל־אמיר בירדן).

גרופינא – גם כאן מספר דעות – יש המזהים אותה עם כוכב הירדן ויש הסבורים כי נמצאת בגלעד. **חוורן** – מזוהה עם חורן בדרום הגולן. **בית בלתין** – על פי התלמוד הבבלי מזוהה עם הר בירם בעירק – "מאי בית בלתין אמר רב זו בירם" (ראש השנה דף כ"ב, ובירושלמי) הר גבוה שהיה לפני פומבדיתא ומשם היו רואים כל בני הגולה את המשואות, ויש שמזהים אותה עם בית דלתיה בדלתון.

החוקרים שחיפשו את המקומות המוזכרים במשנה עמדו בפני בעיה כאשר באו לזהות את שתי התחנות הראשונות, וזאת מכיוון שעל פי המשנה הרי מכל נקודה מוכרחים לראות את הנקודה שאחריה, ומהר הזיתים בירושלים כמעט ובלתי אפשרי לראות את הר הסרטבא. אך התשובה לכך נמצאה בדמותן של תחנות ביניים (עם קשר עין ביניהן) בין התחנות הראשיות, כפי שנזכר בתלמוד.

תחנות ביניים מבטלות הצורך של קשר עין בין התחנות הראשיות וכך היו בעצם מעבירים את ההודעה באמצעות המשואות מהנקודות הגבוהות הראשיות המוזכרות במשנה. החוקרים גילו מספר מערכות דרכים סבירות שדרכן הגיעו אל תחנות הביניים. תחנות אלו היו ממקומות מחוץ לאתרי התיישבות כדי למנוע בלבול בין אורות היישוב לאורות המשואות. ●

לטיולים בבנימין שומרון ובקעת הירדן:
בית ספר שדה עפרה 02-9975516
תודה לד"ר יוסי שפנייר על הכתיבה

שנזוס

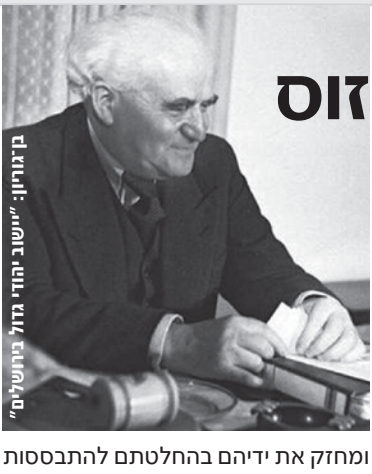

ומחזק את ידיהם בהחלטתם להתבססות איתנה בעיר האבות".

השמאל הציוני המתון, גם זה שבשלטון, תמך בגלוי במפעל ההתנחלויות באותן שנים. "מעטים הדברים הנקבעים לדורות, שאינם דוהים או נמחקים. יש דברים שנכתבים בספרים, נאמרים בנאומים או בשירים, ועם הזמן אובד עליהן הכלח. לא כן הדבר כאשר בונים יישובים. אנו מקימים יישובים לצמיתות ולא לעקירה" אמר השר ישראל גלילי במועצת הקיבוץ המאוחד בכ' אייר תשכ"ט, 8 במאי 1969.

4 שנים אח"כ, בי' ניסן תשל"ג, 12 באפריל 1973, אמר גלילי במזכירות מפלגת העבודה: "אנו מקימים התנחלויות לא כדי לנטוש אותן, אלא כדי שיהוו יישובים חיים בגבול מדינת ישראל".

עוד קודם לכן, ביב' בניסן תשכ"ח, 10 באפריל 1968, אמר יוסף טבנקין, ממפקדי הפלמ"ח, בשיח חברים לקראת מועצת הקיבוץ־המאוחד שהתקיימה בקיבוץ דפנה: "היום מנמקים את עניין ההתנחלות לצורכי ביטחון. אבל גם זה הלא מגוחך. הביטחון הוא לצורכי התנחלות ולא להיפך..."

בני מהרש"ק, "הפוליטרוק" של הפלמ"ח, אמר במועצת הקיבוץ־המאוחד בפסח תשל"ב, אפריל 1972: "...יש נימוק נגד ההתיישבות – זה מסבך אותנו. צריך להגיד פעם את האמת: כן, ההתיישבות בשטחים תסבך אותנו, אתם יודעים איך? כמו שהשורש מסבך את העץ! וכמה שהוא מתפתל יותר ועמוק יותר, לא ניתן לנתק אותו יותר. זאת היא תסבוכת רצויה – מדינית, ביטחונית, לאומית, היסטורית. זאת היא התיישבות, זאת היא התנחלות – שורש".

ויגאל אלון לא היסס לבוא חשבון עם חבריו בטקס הענקת פרס ישראל ל"אבי ההתיישבות" אברהם הרצפלד בשנת תשל"ב, 1972: "כל המקוננים כיום על הסחף החברתי והתרבותי בחיינו – וגם במעמד רם וחגיגי זה אין טעם להכחיש את קיומו – מן הראוי שיתנו דעתם על הסחף שחל ביחסם של רבים וטובים – ולא כל־כך טובים – אל מעשה ההתיישבות ואל כל אשר היא סימלה ומסמלת". ●

מעובד מתוך הספר "**כנגד כל הסיכויים**" מאת **חגי הוברמן**, בהוצאת ספריית נצרים

...ארץ ישראל
ודאי תישאר
ותהיה הבסיס לכל

אגרות הראי"ה ח"א עמ' קעח

יקב שילה
העבר מוביל לעתיד

יקב שילה שוכן בלב אזור הכרמים הקדום של ארץ ישראל ומציג סדרת יינות מושקעים מהטרואר - הקרקע העתיקה בעולם, מהמקום בו צמחו הכרמים של ממלכת יהודה. בנוף בראשית זה, הופקו יינות המעניקים חוויה אמיתית של איכות והנאה. מזגו לכם כוס, התרווחו ברוגע, ותנו לעצמכם לחוות את מבחר הטעמים של העבר, ההווה והעתיד.

shiloh
שילה

לא מבושל KP
כשר למהדרין
לפסח ולכל ימות השנה
ללא חשש ערלה, טבל ושביעית.
מעשר עני ניתן ביין לעניים. מעשר ראשון ניתן ביין ללויים.

יינות היקב נמכרים בארץ ובחו"ל - בחנויות יין מובחרות.
סיורים ביקב וטעימות בתיאום מראש:
ykveyshilo@bezeqint.net • 050-3422268 עמיחי

שילה • ברכץ בית אל 02-9973875

גליון 139 | אדר תשס"ט | 41 שנים לשחרור ירושלים יש"ע והגולן
במה תורנית אידאולוגית ומגשית לחיזוק אחיזתנו בארץ

ישע שלנו

מס' ישיר מכל מכשיר
ממקום ממנו חייגת
ביהודה ושומרון
למוקד חירום הקרוב!
1208

כניסת השבת: צאתו:

י-ם	17:15	18:27
ת"א	17:30	18:29
חיפה	17:22	18:29
חברון	17:30	18:28
שכם	17:20	18:27
ב"ש	17:32	18:30

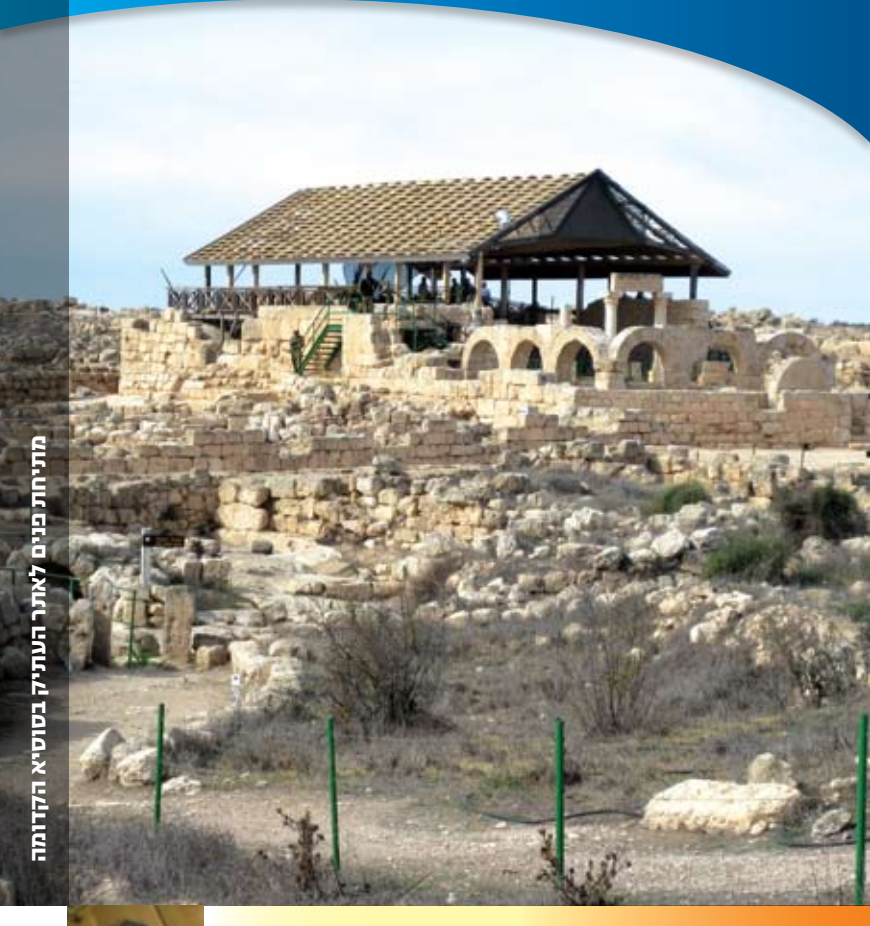

מהדורת פנים לאתר העתיק בפוסיא הקדומה

על הפרשה ויקהל-פקודי – שבת החודש

הרב רמי רחמים ברכיהו - רב היישוב טלמון

בין המשכן לשבת

לֹא־תְבַעֲרוּ אֵשׁ בְּכֹל מֹשְׁבֹתֵיכֶם בְּיוֹם הַשַּׁבָּת... קְחוּ מֵאִתְּכֶם תְּרוּמָה לַה', כֹּל נְדִיב לִבּוֹ יְבִיאֶהָ אֵת תְּרוּמַת ה'... (שמות לה, ג'-ה').

בפרשת השבוע אנו מוצאים סמיכות בין פרשת איסור מלאכה בשבת, לציווי על ביצוע מלאכת המשכן. לדעת רש"י (לה, ב) סמיכות זו באה ללמד שמלאכת המשכן אינה דוחה שבת. אולם נראה כי הקשר בין השבת למשכן הוא עמוק יותר. ובמשנה בחגיגה (פרק א) אמרו: "הלכות שבת, חגיגות והמעילות - הרי הם כהררים התלויים בשערה, שהן מקרא מועט והלכות מרובות", מסמיכות פרשיות אלה למדו חכמים כי אותן ל"ט מלאכות שהיו במשכן הן הן המלאכות שנאסרו במלאכה בשבת. וצריך להתבונן מהו הרעיון הפנימי הטמון בקישור בין מלאכות המשכן לבין מלאכות השבת? מדוע התורה לא כתבה את איסור מלאכות השבת באופן

המשך בעמ' 5

חדש!
המתנה הערכית לכבוד פסח
הגדה של פסח
הגדת ישראל אלדד
המחיר: 98₪
+12₪ דמי משלוח
052-5665744
הלילה יוצאים ממצרים!

מוקד טלפוני לשעת חירום

מוקד טלפוני לשעת חירום נפתח לאחרונה ביהודה ושומרון ומספרו 1208. מטרת המוקד לתת מענה מהיר לכל אירוע טרור או כל אירוע חריג באזור.

מרחבי יהודה ושומרון מהווים אחוז ניכר משטחה של מדינת ישראל והם פרושים מעפולה בצפון ועד באר שבע בדרום, על מנת לכסות מבחינה ביטחונית את פניות כל תושבי יש"ע, יצרו בצה"ל מערכת חכמה לניתוב שיחות למוקד. כאשר אדם מחייג 1208 למוקד, המערכת מאכנת את מיקומו של המתקשר ומנתבת את השיחה למוקד הקרוב ביותר אליו. ניתן להתקשר למספר מכל טלפון. בצה"ל קוראים לאזרחים להשתמש במספר זה בעת חירום בלבד.

שלא נזדקק... ●

מתיחת פנים והדרכה סלולארית בעיר העתיקה בסוסיא

בעיר העתיקה בסוסיא שבדרום הר חברון השיקו בימים אלו שירות חדש למבקרים: הדרכה דרך המכשיר הסלולארי.

עד היום הדריכו באתר מדריכי בית ספר שדה סוסיא בעיקר קבוצות שהגיעו בהרשמה מראש ולא ניתן היה להעניק את אותה הדרכה לבודדים או משפחות שהגיעו שלא בימי העונה הבוערת בפסח או בסוכות. בימים אלו חנכו בהנהלת האתר שירות שיאפשר לבודדים שמגיעים לבקר באתר לקבל הדרכה מפורטת לפי מפה מיוחדת שהוכנה לצורך זה. כל מבקר שיגיע לאתר יוכל להתקשר למספר הסלולארי ולפי מספר השלוחה לקבל הדרכה בכל תחנה אליה יגיע.

באתר סוסיא, עוסקים בימים אלה גם במתיחת פנים כוללת בעלות של מאות אלפי שקלים בסיועם של גופים שונים. במסגרת זו הוחלף הגג המכסה את רצפת הפסיפס באתר והקונסטרוקציה שהחליפה אותו. כמו כן בעוד מספר שבועות יחלו באתר בפעולות שחזור ושימור של רצפת הפסיפס. חלק מן הרצפה תועבר בחלקים אל רשות העתיקות לצורך שימור ושחזור. ●

הזמנה לליל הסדר בנקודת ההתחלה – בית חגלה

עמותת "מורשת ותרבות יריחו" מזמינה אותך לחגוג ליל סדר בנקודת ההתחלה - מקום כניסתם של בני ישראל לארץ, ועריכת ליל סדר לראשונה בארץ ישראל בחמש כוסות יין - חמש לשונות הגאולה.

ליל הסדר יתקיים בבית חגלה - בתנאי שטח ומדבר - לינה באוהלים - כולל שרותים, חשמל ומים. עלות: 100 ש"ח לאיש לליל הסדר. בית חגלה נמצאת בכביש 90 על פני יריחו, סמוך למחנה מול נבו, 2500 מטר מצומת בית הערבה הישן. לפרטים והרשמה:

ארנה 052-8699300 ●

כל הגוונים...
להקת
חיים סיטון
052-8693543
www.meshivim.com

פרס מוסקוביץ'
לציונות

מועצת יש"ע מברכת את
נועם ארנון
דובר היישוב היהודי בחברון וחבר מליאת יש"ע המתחדשת
סמי בר לב
ראש המועצה המקומית קצרין
רונית שוקר
משק אחיה

על זכייתם בפרס מוסקוביץ'
לציונות לשנת 2009

אנו מודים לזוכים על שנים של עשייה ברוכה במסירות נפש רבה למען מפעל ההתיישבות ומאחלים להם עוד שנים רבות של פעילות, חלוציות והגשמת חזון למען ביסוסה הרחבתה וחיזוקה של ההתיישבות ביש"ע ובכל מרחבי ארצנו.

יש"ע
מועצת יש"ע
מועצת היישובים היהודיים ביהודה שומרון ובבקעת הירדן

בס"ד
רוצים לעבוד בהיי טק בעוד 3 חודשים?

- התחייבות להשמה בעבודה
- שיעורים פרטיים וליווי צמוד
- מכינה קדם לימודית
- אפשרות ללמוד גם מהבית
- אין צורך בידע קודם
- לחיילים ע"ח הפקדון
- התנסות מעשית מהיום הראשון
- **שלמו כשתתחילו לעבוד**
- קורסי אנגלית, הכרת המחשב

ומבוא לתכנות - **חינם!**

www.mdn.co.il • 03-6953360
מכללת דוט נט - מובילים בבדיקות ופיתוח תוכנה
MDN **המכללה לפיתוח תוכנה**

חוסמים את הביטחון

בתחילת השבוע פתח צה"ל והמינהל האזרחי את מחסום בית איבא מצפון לשכם, יחד עם שני מחסומים נוספים שהוסרו. כמה שעות בודדות לאחר מכן נרצחו בדם קר שני שוטרי משטרת ישראל ממארב מתוכנן בכביש הבקעה. המרחק בין משואה לשכם אינו גדול, פיזית אך גם רעיונית. פתיחת המחסומים, ההקלות והמחוות, מקילים בעיקר על מחבלים להוציא לפועל פיגועים רצחניים, ויותר מכך, משדרים חולשה ובכך מחזקים דווקא את ארגוני הטרור.

האזהרות מרחפות כבר זמן רב באוויר, סביב מדיניות ההקלות והסרת המחסומים של ממשלת ישראל היוצאת. במסגרת מדיניות זו הדרג המדיני כופה על צה"ל ויתר זרועות הביטחון פעולות שלמעשה מסכנות את ביטחון אזרחי ישראל.

ביום ראשון השבוע קיבלנו לכך תזכורת כואבת. בעוד בבוקר הורדו מחסומים וניתנו הקלות תנועה, בערב נרצחו במארב מתוכנן שני שוטרי משטרת ישראל. לא מן הנמנע שפיגוע זה הוא תוצאה ישירה של מדיניות הסרת המחסומים ושיחרור המחבלים שהממשלה היוצאת ממשיכה לכפות על צה"ל עד הימים האחרונים לכהונתה. לצערנו הממשלה לא שעתה לאזהרות ושילמנו מחיר כבד. אין כאן אצבע מאשימה כלל כלפי כוחות הביטחון. הביטחון הפלשתינים, שמהם יצאו לא פעם מחבלים שרצחו אזרחים ישראלים. הממשלה כופה על צה"ל לנקוט בצעדים אנטי - ביטחוניים מסיבות מדיניות, מתוך כניעה ללחץ אמריקאי, ולקהילה האירופאית. התהליך הזה כולל ביצוע הקלות ביטחוניות בתחום הסרת מחסומים, בהקלות תנועה ובתחום שחרור מחבלים - מרביתם לא במסגרת עיסקאות כלשהן אלא סתם, ללא כל תמורה, כ"מחוות לאבו מאזן"...

את מחיר השטות הזו, של "לחזק" את אבו מאזן - אנחנו משלמים במחיר של דם יהודים. רבים הזהירו את הממשלה פעם אחרי פעם, גם סמכויות רמות דרג במערכת הביטחון שהמדיניות הזו תביא לתוצאות הרות אסון.

ממשלת המעבר שאינה יכולה למנות שופט לבית משפט השלום משום שהיא מוגדרת כממשלת מעבר, ראוי שתחדל מקבלת החלטות מסוג זה, ותעסוק בניהול ברמת תחזוקה עד כניסת הממשלה הנבחרת.

רק מתן חופש פעולה מלא לצה"ל ללא "הנחתות" מדיניות, נטולות ראיה ביטחונית, ורק ביטחון מלא כחול לבן בכל מרחבי ארץ ישראל, כולל יש"ע, יגנו על אזרחי מדינת ישראל, ויקנו להם את הביטחון הראוי להם. רק הפסקת מדיניות החולשה של הסרת מחסומים ומחוות שיחרור המחבלים, יימנעו מראות כפי שנראו בכביש הבקעה בתחילת השבוע. ●

צה"ל המשטרה והשב"כ עושים עבודה ביטחונית יוצאת מהכלל. בכל שנת 2008 לא היה ולו הרוג אחד מפעילות חבלנית עוינת ביהודה ושומרון ב"ה. הישג בלתי רגיל אם נשווה את הנתונים כמה שנים אחורה. כמעט בכל לילה פועלים כוחות הביטחון למעצר מבוקשים, שולפים את המחבלים ממיטותיהם, חושפים את מעבדות הנפץ, ומחרימים אמצעי לחימה רבים, שייועדו לפגיעה באזרחים ישראלים. אך בד בבד ממשלת ישראל בשלהי כהונתה נוקטת במהלכים מסוכנים כגון הסרת מחסומים ביטחוניים ואפילו החזרת כלי נשק לכוחות

חדש!
המתנה הערכית לכבוד פסח
הגדה של פסח
הגדת ישראל אלדד

המחיר: 98₪
+12₪ דמי משלוח

052-5665744

בין המשכן לשבת

המשך מעמוד השער

מפורש? מדוע הלכות אלה הם כהררים התלויים בשערה?

נראה שיש לפנינו שתי בחינות של עבודת ה': בחינה של משכן ובחינה של שבת. מה ההבדל בין איש המשכן ובין איש השבת? איש המשכן עובד את בוראו בעולם העשייה. ל"ט מלאכות הן כוח יצירתו של אותו אדם, ועל ידן הוא בא לידי ביטוי ומימוש עצמי באישיותו בתכונותיו ובאמונתו. אולם איש השבת עובד את בוראו בעולם הרוח, הוא אינו מקושר לעולם המעשה, ופעמים ואין לו גם כישורים מעשיים שבעזרתם יוכל להתחבר לעולם זה, לכן הוא פורש מל"ט מלאכות, עובד הוא את בוראו בישיבתו בין ספסלי בית המדרש, בניסיונו לאמץ את שכלו חכמתו וכישוריו הרוחניים בלימוד התורה, ובפרישות ובקדושה.

על פניו נראה כי איש השבת ואיש המשכן שונים הם ואין כל קשר ביניהם, אך האדם הוא יצור מורכב: יש בו גוף ונשמה, מתלבט הוא בין הצרכים של חיי עולם ובין אלו של חיי שעה, בין עולם המעשה לעולם הרוח, בין ענייני שמים לענייני ארץ; ומחפש הוא את האיזון בין הערכים ההפכיים הללו. סמיכות הפרשיות מלמדת שהקשר בין איש השבת לאיש המשכן הוא 'כהררים התלויים בשערה שהן מקרא מועט והלכות מרובות' (חגיגה, שם). אין זה נכון שאיש השבת ינתק את עצמו מאותן ל"ט מלאכות של חיי המעשה; ביהדות אין משמעות ללימוד תורה שאינו מחובר בסופו של דבר לחיי המעשה: "גדול תלמוד שמביא לידי מעשה" (קידושין מ, ב). כמו כן על איש המשכן למצוא נתיבים שיקשרו אותו אל עולם הרוח, אל התכנים הנצחיים של האומה הישראלית; חייב הוא להיות מקושר לשבת, שכן שכלול המעשה ועשית רצונו יתברך תלויים הם בלימוד התורה ובמצוותיה. לכן הקשר בין השבת למשכן הוא "מלאכת מחשבת", שכן יש קושי רב בחיבור נכון בין השניים.

בגלות, עת האומה הייתה מנותקת מארצה ומחייה הטבעיים, עסקו בעיקר בקדושה, ברעיונות השבת, בעולם הרוח ובמה שמעבר למושג והמוחש, החזרה לארץ ישראל הולידה גם את העיסוק במלאכת המשכן, ביצירה האנושית ובאנשים המלאים "בחכמה ובתבונה ובדעת ובכל מלאכה" (שמות לא, ג). על כן, דווקא בעת הזאת יש לדעת לעמוד על הזיקה בין מלוכה לנבואה, בין יחס נכון לחיי השעה מול ההכרח להתעסק בחיי עולם, בין כח של היצירה הגשמית לכח היצירה הרוחני. על זיקה זו כותב הראי"ה קוק זצ"ל: "**כל מחשבה שהיא מפקרת את תיקון העולם וסדרי המדינות**, פורחת באויר רוחני לבדה, ומתפארת בתיקון נשמות והצלחתן, הרי היא מיוסדת בשקר שאין לו רגלים. וכל **מחשבה שדבר אין לה עם הרוממות הנצחית**, ומתעסקת רק עם סדרי החיים החומריים ותיקוניהם, אפילו אם יהיו בה תכנים מוסריים ואורחות צדק ומישרים, סופה להתעכר מפני קטנותה ומפני הזהמא והסרחון שהחיים החומריים לקויים בהם בטבעם, כשהם מנותקים מיסוד חיים נצחיים ותשוקתם".

לא רק המחשבה הראשונה, עליה מדבר הרב, שהיא כל כולה רוחנית ללא קשר למציאות, וברור שכזכזו היא לא תצלח; אלא אף המחשבה השניה שהיא כל כולה קשורה למציאות, לא תצלח, כיון שהיותה מנותקת מהאידיאלים הנצחיים, מקטין את ראייתה ומצר אותה. דרכנו שונה היא, אנו מבינים שיש לחבר בין איש המשכן ואיש השבת. ●

חיבת הארץ של גדולי ישראל

הרב פרופ' עזרא ציון מלמד
"את כל מחקרי ואת כל תאריי אעשה ואקבל כאן בארץ ישראל"

הרב פרופ' עזרא ציון מלמד הכהן, נולד בשיראז שבפרס בחודש כסלו תרס"ד (1904). אביו, הרב רחמים מלמד היה אחד מחשובי הרבנים בפרס שעלה ארצה לבדו כאשר עזרא ציון היה עוד ילד. הקהילה שאותה הנהיג הרב רחמים מלמד התנגדה לעלייתו ארצה, משום שבני הקהילה לא רצו שינטוש אותם. הרב מלמד אמר להם כי הוא יוצא מהעיר ללוות את בתו וחתנו לאחר חתונתם, ועל אף שבני העיר העמידו עליו שמירה שלא יעלה לארץ, חמק מהם, והצליח לעלות לבדו לארץ ישראל. לאחר שנה הצטרפו אליו בני משפחתו, ובהם בנו, עזרא ציון.

כילד נשלח הרב עזרא ציון מלמד לבית המדרש 'דורש ציון' ובהמשך למד בישיבת אפיריון שהכינה את תלמידיה גם להוראה. בשנת תרפ"ו (1926) נשא לאשה את שושנה בת מנחם מנדל וצלה רוטמן אותה הכיר בשיעורי שפת 'אספרנטו' שבהם השתתפו שניהם. כאשר נפתח המכון למדעי היהדות באוניברסיטה העברית בירושלים, היה מראשוני התלמידים בו. התמדתו שקדנותו ואהבת הדעת שבו, ניכרו לעין כל וחיבבהו על מוריו ועל הסטודנטים שלמדו עימו.

בשנת תרצ"ג (1933) קיבל תואר 'מוסמך למדעי הרוח'. מקצועותיו היו: מקרא, תלמוד, ידיעת ארץ ישראל, שפה וספרות יוונית והיסטוריה של יוון ורומא. בשנת תש"א (1941) קיבל תואר דוקטור לפילוסופיה על מחקרו 'מדרשי הלכה של תנאים בתלמוד הבבלי.' למעלה מחמישים שנה עסק בהוראה במוסדות חינוך־ החל בכיתות א' ו־ב' של ביהמ"ד 'דורש ציון' בסמינרים למורים וכלה בהוראה באוניברסיטאות בר אילן, תל אביב וירושלים ובהדרכת דוקטורנטים.

תחומי המחקר בהם עסק היו רבים ומגוונים: מקרא, תלמוד, בלשון העברית, בידיעת הארץ ועוד. בין עשרות פרסומיו ניתן למנות את **'מדרשי ההלכה של התנאים בתלמוד הבבלי'**, **'פרקי מבוא לספרות התלמוד'**, **'מפרשי המקרא דרכיהם ושיטותיהם'**, **'מילון עברי־ארמי לתלמוד הבבלי'** הנמצא בשימושם של תלמידי חכמים רבים העסוקים בלימוד התלמוד הבבלי, מילון אספרנטו עברית ועשרות מאמרים פרסומים וספרים שערך.

הרב מלמד אהב את לשון הקודש וארץ הקודש והקפיד לערוך את כל מחקריו בארץ. נאמן למסורת אביו לא לעזוב את הארץ, סירב בתחילת דרכו לעבור לגרמניה כדי לתרגם מעברית את מחקרו החשוב על ה'אומנסטיקון של אובסיוס'. לצורך מחקר זה נדרש להשתמש בארבע שפות שונות משום שספר זה תורגם מיוונית לרומית ולאנגלית והרב מלמד תרגם אותו לעברית. כשהוצע לו לנסוע לגרמניה ולקבל תואר דוקטור על התרגום, השיב: **"את כל מחקרי ואת כל תאריי אעשה ואקבל כאן בארץ ישראל"**. בשנות השבתון שלו נמנע כמו מרצים מקבילים, לנסוע לחו"ל. הפעמים היחידות שהסכים לנסוע לחו"ל היו כדי לשמש כמורה וללמד במחנות נוער יהודי באנגליה והולנד.

פעם אחת גם נאלץ לוותר על עבודה כאשר הוצע לו בשנת תרצ"ד (1934) לשמש במשרת ניהול של מחלקת החינוך של הוועד הלאומי, המקבילה של משרד החינוך לפני קום המדינה. לצורך המשרה הוא התבקש לעזוב את ירושלים ולעבור לפרדס חנה אך הרב מלמד סירב ובעקבות כך מנעו ממנו משרות הוראה אחרות והוא התפרנס כמורה פרטי בירושלים. מתוקף עיסוקו בהוראה העביר שיעורים בגמרא בביתו ושיעור בלימודי היהדות בבית הכנסת שייסד אביו בשכונת נחלאות במשך למעלה מחמישים שנה. באחד ממאמריו כתב על הדרישות והציפיות מרב קהילה:

"יש צורך לבסס את לימוד התורה, שיהיה הלומד גדול בתורה, גדול במעשים ובמידות, בעיקר במידת הענווה, אבל ההשכלה יכולה לשמש לו פרפרת לחכמה, ואין היא צריכה להיות מגרעת... נחוץ שרב יהיה בקי בש"ס ובפוסקים. אבל צריך להוסיף פרפראות: בקיאות נפלאה בתנ"ך, באגדה, בכל ספרי המדרש. אי אפשר לבוא

ברכונים וזמירונים לשמחות ואירועים

www.birkonim.co.il

02-9973875

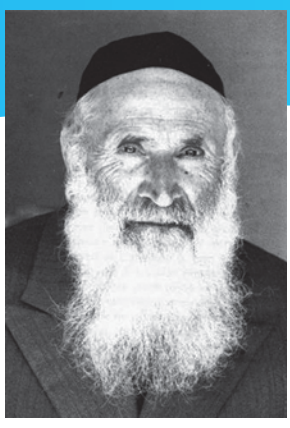

לדרוש לפני ציבור בימינו, אפילו לפני מבוגרים, דרשות הבנויות על פלפול בלבד. אין הציבור מסוגל לקלוט, וזה אינו מוסיף ליראת שמים שלהם. יש צורך שרב בישראל יהיה בקי בכ"ד ספרים - תורה נביאים וכתובים, עם מפרשיהם רש"י, רד"ק, אבן עזרא - שאם הוא מביא פסוק לא יהיה כסומא בארובה, אלא ידע גם לפרש אותו, וידע גם דברי חז"ל על הפסוקים, לשלב הלכה באגדה, ועל ידי כך ימשוך את לב הקהל, שהרי כך אמרו רבותינו: האגדה מושכת ליבו של אדם, ועל־ידי כך יקרב את ישראל לאביהם שבשמים".

הרב מלמד ראה בהקמת מדינת ישראל אתחלתא דגאולה ממש והנהיג לומר ברכה לשלום המדינה, עוד לפני שהנהיגה זו הרבנות הראשית, בנוסח אחר. את הברכה אומרים עד היום בבית הכנסת בנחלאות שייסד אביו. וזהו נוסח התפילה:

"הנותן תשועה למלכים וממשלה לנסיכים ומלכותו מלכות כל עולמים הפוצה את דוד עבדו מחרב רעה הנותן בים דרך ובמים עזים נתיבה הוא יברך וישמור וינצור ויעזור וירומם ויגדל וינשא למעלה למעלה לאדוננו נשיא מדינת ישראל ירום הודו, ולראש ממשלת ישראל נרו יאיר ולכל השרים ולכל מפקדי הצבא ולכל חברי הכנסת (הנאמנים למדינה). מלך מלכי המלכים ברחמיו ירים ויגביה כוכב מערכתם ויאריכו ימים על כסא שלטונם. מלך מלכי המלכים בחסדיו ייתן בלבם ובלב כל יועציהם חכמה ובינה לעשות טובה עמנו ועם כל ישראל אחינו.

השוכן בציון ייתן בליבם אהבתו ויראתו וינהלו את מדינת ישראל לפי כל חוקי התורה. בימיהם ובימינו תושע יהודה תשועת עולמים וישראל ישכון לבטח מנהר פרת ועד נחל מצרים וכן יהי רצון ונאמר אמן".

הרב מלמד חיבר נוסח מעודכן והוסיף קטע מיוחד לתפילת 'נחם' אותה אומרים בט' באב, לאחר איחוד ירושלים בשנת תשכ"ז (1967): **"...ועתה עמדו בניך האמיצים ברוח גבורה אשר חוננתם ושמו את נפשם בכפם ושחררו את עיר קודשנו מידי הגויים. אתה בעזך עזרנו נא לטהר אותה מאויבך ומשונאי בניך תנה בליבם רצון לצאת מעירנו ומארצנו ושלבת בערי בבל וארם...".**

בשנת תשמ"ז קיבל הרב מלמד את פרס ישראל לפרשנות מקראית וספרות תורנית. הוא אף נבחר לשאת את הנאום בשם הזוכים ובו הביע את שמחתו על הקמת מדינת ישראל ורצונו בשלומם והצלחתם אך הביע צער על ההקצנה, הפילוג והמחלוקת בעם ובקרב מנהיגיו.

הרב פרופסור עזרא ציון מלמד הכהן נפטר ביום כ"ז אדר תשנ"ג ונקבר בהר המנוחות בירושלים. ●

נכתב בסיוע בנו רחמים מלמד ונכדו גד מלמד

מבט לספר

הלילה יוצאים ממצרים

ימים אלה רואה אור הגדה של פסח מהודרת עם מאמריו של ד"ר ישראל אלדד, ממפקדי הלח"י וממייסדי התנועה למען ארץ ישראל השלמה. ההגדה הנקראת 'הלילה יוצאים ממצרים!', הופקה בהידור בצבע מלא, ומלווה באיורים יפים ומיוחדים במינם.

יחד עם ההגדה ניתנים היגדים נבחרים של אלדד, מתוך מאמריו - וכך יכולים המסובים בליל הסדר לשאוף את רוחו, ולטעום מעיקרי דבריו. המאמרים במלואם ניתנים בחלק השני - 'הגיונות פסח' - וכדאי לעיין בהם מאפיקומן של שנה זו, עד ביעור החמץ בשנה הבאה...

ד"ר ישראל אלדד היה ממפקדי לח"י, ואחרי קום המדינה ערך את הביטאון 'סולם / למחשבת מלכות ישראל'. הוא המשיך כל ימיו בכתיבה והרצאות במסגרות שונות (בין היתר, במשך שנים, לימד יהדות בטכניון). אלדד היה הוגה תוסס ושופע, איש אמונה וביטחון, אשר כתב עשרות מאמרים על היציאה ממצרים ועל גאולת ישראל - בימי קדם, בדורנו שלנו, ובהמשך הדרך, עד חידוש המלכות ובניין המקדש. מיטב מאמריו בנושאים אלה כלולים בהגדה החדשה, ומתגלה בהם גישתו הייחודית - המשלבת מבט היסטורי פנורמי עם אתגרים של הווה ועתיד, בתנופת אמונה וביטחון בא - להי ישראל ובנצח ישראל. ●

לפרטים והזמנות: אמיר **052-8319968**

גבולות עולי מצרים - הגבול המערבי

גבולה המערבי של א"י - הים התיכון

הגבול המערבי של "עולי מצרים" הוא הים התיכון שבמערבה של ארץ־ישראל כלשון הפסוק "וּגְבוּל יָם וְהָיָה לָכֶם הַיָּם הַגָּדוֹל וּגְבוּל זֶה יִהְיֶה לָכֶם גְּבוּל יָם" (במדבר לד ו). גבול זה מתחיל ב"הור־ההר" שבצפון־מערב הארץ, ומסתיים ב"נחל מצרים" שבדרום־מערב הארץ; כאמור בפסוק: "וְנָסַב הַגְּבוּל... נַחְלָה מִצְרַיִם וְהָיוּ תוֹצְאֹתָיו הַיָּמָּה" (במדבר לד, ה).

קדושת עולי מצרים באי"ם הסמוכים לא"י

בדברי חז"ל מובאת התייחסות לקדושת המצוות התלויות בארץ באי"ם הסמוכים לארץ; כשלדעת חכמים בתוספתא (תרומות מהדורת ליברמן פ"ב ה"ב, גיטין ח ע"א): "הניסין (האיים) שבים, רואין אותן כאילו חוט מתוח עליהם מטורי אמנון ("הור־ההר") עד נחל מצרים; מן החוט ולפנים א"י, מן החוט ולחוץ חו"ל". כוונת הדברים ש"יש מקום שהים נכנס לתוך ארץ ישראל מהלך ימים רבים בין הור ההר לנחל מצרים, ובאותה כניסה יש ניסין ... הלכך רואין כאילו חוט מתוח מסוף הור־ההר במערבו עד נחל מצרים. שהרי כל מה שבתוך מקצועות הללו ארץ ישראל היא..." (רש"י שם ד"ה נחל מצרים, "כפתור ופרח" פרק ט). כלומר, קדושת המצוות התלויות בארץ חלה רק על האיים (למעשה; מדובר בשוניות) שבתוך ה"קשת" שנוצרה בים התיכון מנקודת הגבול הצפון־מערבית, עד הנקודה הדרום־מערבית (שבזיהויה נעסוק בעזהי"ת בפעמים הבאות); וכך גם נפסק להלכה (רמב"ם הל' תרומות פ"א ה"ז). אכן יש מי שביאר שקדושה זו מותנית רק אם אותם איים ייכבשו באופן מיוחד (הגר"ח קנייבסקי שליט"א ב"דרך אמונה" על הרמב"ם הל' תרומות פ"א ה"ז). יתכן שהוא מדייק זאת מדרשת הספרי על הפסוק "כל מקום אשר תדרוך לכם יהיה" (דברים יא, כד) המתייחס לכיבושים בחו"ל. כששם אכן ביארו חז"ל (ספרי דברים פיסקה נא) שהפסוק "ועד הים גבולכם" מלמדנו שבסתמא "אין הים גבולכם, ואם כבשתם יהי גבולכם". כשלפי זה יוצא שקדושת הארץ אינה חלה בים אלא אם יכבשו שם בפועל. אולם מפשט לשון התוספתא (תרומות שם) לא משמע כן וכן מסיום דברי הספרי: "וכן הוא אומר (במדבר לד ו), וגבול ים והיה לכם הים הגדול וגבול; יהיה גבולכם והים גבולכם"; משמע שלגבי האיים שבתוך "החוט המתוח" של ארץ־ישראל אין צורך שיכבשו אותם בפועל (ואכן באנציקלופדיה תלמודית כרך ב; ארץ־ישראל אות ט הע' 436 הביאו את המגבלה של "ואם כבשתם יהיה גבולכם" רק ביחס לכיבושים בחו"ל). יתירה מזאת, לדעת האדמו"ר רבי גרשון העניך מרדזין זצ"ל (סדרי טהרות כלים פ"א דף מ"ו ע"א) כוונת הספרי היא ללמוד מהארץ על חו"ל ש"כמו בכיבוש ארץ־ישראל, שהים המובלע בתחומי ארץ ישראל... נעשה א"י, כמו כן בכיבוש חו"ל, שעל ידי הכיבוש ביבשה נחשב הים לארץ־ישראל" (ראה: פירוש רבנו הלל לספרי כד ע"א ד"ה ת"ל מהמדבר; וכפי שביאר דבריו הרב ישראל אריאל שליט"א אטלס ארץ־ישראל עמ' 120־121 ועמ' 143־144). ●

המוציא לאור:
יחדיו שומרון וחבל עזה
מועצת יש"ע
מועצת היישובים היהודיים ביהודה שומרון וחבל עזה
בשיתוף: ישראל מאוחדת
בית הדפוס 11, גבעת שאול
95477 י ר ו ש ל י ם
טלפון 02-6211999
פקס' 02-6516662
perla@myesha.org.il
אין המערכת אחראית לתוכן המודעות

עורך:
ישי הולנדר
כותבים:
משה מאירסדורף
מרדכי גנון
צילום תמונת השער:
דובר יש"ע
פרסום מודעות:
שיראל בלייכר
052-8903906
הפצה:
מקור ראשון - דוד
052-8908519
עיצוב והפקה:
שילה ● ברכץ
בית אל
טל' 02-9973875

ילדים שלנו

שלום ילדים יקרים!

בפינה הזאת
אנו מנסים יחד איתכם *להתחבר ולאהוב את ארצנו הקטנטונת והיפה*. מדי פעם, אנו מציגים בפינה חידה הקשורה לארצנו וכמובן שהפותרים נכונה יזכו בפרסים נאים.

בואהבה רבה,
צוות העלון

זהה את המקום

את הפתרון יש לשלוח עד יום ב' הקרוב, באמצעות דוא"ל: **ita@myesha.org.il** או באמצעות הפקס' **02-6516662**. נא לציין שם וכתובת הפותר. בין הפותרים יוגרלו פרסים ממוצרי גוש קטיף. פתרון החידה יתפרסם מיום ג' הקרוב באתר **www.myesha.org.il** ובגליון "ישע שלנו" הקרוב.

פיתרון החידה מהשבוע שעבר: מוזיאון האצ"ל בתש"ח ע"ש עמיחי פאגלין.

המוזיאון מנציח את קורות אירגון האצ"ל בימים שלפני קום המדינה ואת סיפור כיבוש יפו הערבית על ידי האצ"ל בקרבות תש"ח. מבנה המוזיאון הוא למעשה אחד הבתים של שכונת מנשייה שנפגעו בקרב על יפו. המוזיאון שוכן בהריסותיו של מבנה ישן שנבנה בשנת 1900 על ידי איש עסקים יהודי שבא להשתקע בארץ ישראל. לאחר מותו, עבר הבית לידיים ערביות ושימש לסירוגין לצרכי מגורים, תעשייה ומסחר. הבניין היה חלק משכונת מנשייה, שכונת מגורים מעורבת של יהודים וערבים. לאחר מאורעות תרפ"ט נותרה במקום משפחה יהודית אחת שגרה בעליית הגג בבניין בו שוכן כיום המוזיאון, אך במהלך מאורעות תרצ"ו (1936) היא נאלצה לברוח. בתי השכונה והמסגד שימשו את הערבים לצלוף לעבר רחובותיה של ת"א היהודית. במהלך מלחמת העצמאות שימש הבית כקו הביצורים של הפורעים הערביים. בחוה"מ פסח תש"ח, פתח האצ"ל במערכה לשחרור יפו במטרה להסיר את איום הצליפות מעל תושבי ת"א- מערכה בה נהרגו 41 לוחמים. בקרבת בניין המוזיאון היה המעוז הערבי האחרון שנפל לידי האצ"ל לפני כיבושה של שכונת מנשייה כולה וכניעתה של העיר יפו. בסוף שנות ה- 70, בעת פינוי הריסות השכונה, פנה ארגון "ברית חיילי האצ"ל" לעיריית ת"א בבקשה להקים במקום יד הנצחה וזיכרון לחבריהם שנפלו בקרב. האדריכלים אמנון ודני שוורץ שיחזרו חלק ממבנה האבן המקורי ושילבו בו מבנה פנימי מזכוכית שחורה שמדגישה ומעצימה את יופיו של הבניין הישן. בתום עבודות השימור והבנייה, בשנת 1983 נפתח המוזיאון לקהל הרחב.

שמות הילדים הזוכים מהגיליון הקודם:

נתי נכטיילר מפ"ת, **חיימקה קאופמן** מבני ברק **ומשפ' מה-טוב** מקרית ארבע.